

DIREKTYVOS 2018/849 IR VALSTYBINIO ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021-2027 METŲ PLANO

<p>2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/849 direktyva dėl direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų, direktyvos 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir Direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių pakeitimo</p>	<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. nutarimo Nr. „Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo 2021–2027 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo projektas (toliau – Naujas planas)</p>	<p>Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo lygis</p>
<p>1 straipsnis Direktyvos 2000/53/EB daliniai pakeitimai. Direktyva 2000/53/EB iš dalies keičiama taip: 3. 6 straipsnis iš dalies pakeičiamas taip: a) 1 dalis pakeičiama taip: „1.Valstybės narės imasi būtinų priemonių siekdamos užtikrinti, kad visos eksploatuoti netinkamos transporto priemonės būtų saugomos (netgi laikinai) ir apdorojamos laikantis atliekų hierarchijos ir bendrųjų reikalavimų, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB (*) 4 straipsnyje, taip pat šios direktyvos I priede nustatytų būtinausių techninių reikalavimų, nedarant poveikio nacionalinės sveikatos ir aplinkos teisės aktų taikymui.“</p>	<p align="center"><...></p> <p align="center">„Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir jų dalių tvarkymas</p> <p>104. 2019 metais susidarė 32,4 tūkst. tonų ENTP. Ekonominę ir socialinę naudą teikia Lietuvoje ypač išplėtotas transporto priemonių ir jų dalių paruošimo naudoti pakartotinai sektorius. 2014-2018 m. ENTP kiekis sumažėjo nuo 34,4 tūkst. t. iki 32,3 tūkst. t., t. y. daugiau kaip 6 proc. 2018 m. didžiąją susidarantių atliekų dalį (85 proc.) sudarė naudoti nebetinkančios transporto priemonės, likusią (15 proc.) – naudoti nebetinkamos transporto priemonės, kuriose nebėra nei skysčių, nei kitų pavojingųjų sudedamųjų dalių.</p> <p>105. Valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, 2015 m. surinkta apie 21,14 tūkst. t, 2019 m. – apie 28,5 tūkst. t naudotų padangų. 2019 metais buvo apdorota, perdirbta, panaudota ar eksportuota naudoti nebetinkamų padangų (R1, R3, R10, R11, R12, S4, S5) 89 proc. nuo patiekto rinkai kiekio. Į rinką patiektų padangų kiekis 2014 - 2018 m. išaugo</p>	<p>Visiškas</p>

nuo 22,3 tūkst. t. iki 28,1 tūkst. t. (26 proc.). Netinkamų naudoti padangų surinkimas išaugo nuo 17,9 iki 22,2 tūkst. t., t. y. 24 proc. arba vidutiniškai 6 proc. per metus. 2018 m. surinkta ~79 proc. visų į rinką pateiktų padangų.

106. Lietuvoje vidaus rinkai kasmet patiekiami apie 500 t vidaus degimo variklių degalų arba tepalų filtrų, apie 300 t vidaus degimo variklių įsiurbimo oro filtrų ir apie 550 t automobilių hidraulinių (tepalinių) amortizatorių. 2010 ir 2011 metais neįvykdytos vidaus degimo variklių degalų ir (ar) tepalų, vidaus degimo variklių įsiurbimo oro filtrų naudojimo ir (ar) perdirbimo užduotys, nustatytos šių apmokestinamųjų gaminių gamintojams ir importuotojams.

107. Pagrindinės ENTP ir jų dalių tvarkymo problemos:

107.1. ne pakankamai veiksminga gamintojo atsakomybės principo sistema, ne visi vidaus rinkai naudotas transporto priemonės ir padangas tiekiantys asmenys registruojasi Gamintojų ir importuotojų sąvade ir dalyvauja organizuojant šių gaminių atliekų tvarkymą;

107.2. į Lietuvą kasmet įvežama nuo 300 iki 460 tūkst. vienetų naudotų transporto priemonių. Dalis įvežamų į šalį naudotų transporto priemonių yra netinkamos eksploatuoti, tačiau jos įvežamos ne kaip atliekos, o kaip transporto priemonė. Siekiant užkirsti kelią tokiam importui, stiprinant tarpvalstybinių vežimų kontrolę ir taikant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą [\(EB\) Nr. 1013/2006](#) dėl atliekų vežimo, nuo 2021 m. lapkričio 1 d. įsigalios Atliekų tvarkymo įstatymo nuostata, kad ENTP pripažįstamos tokios transporto priemonės, kurios savininkui išduotas ENTP sunaikinimo pažymėjimas arba ji yra ardoma, arba yra išardyta tokiu būdu,

jog transporto priemonės eksploatavimas pagal paskirtį yra negalimas.

107.3. dėl nepakankamos ENTP tvarkymo kontrolės ENTP vis dar surenkamos ir apdorojamos neturint leidimo ir pavojingųjų atliekų tvarkymo licencijos. Vidaus audito ataskaitoje, nustatyta, kad dauguma ENTP tvarkymo veiklos vyksta šešėlyje ir pateiktas siūlymas atsisakyti leidimų šiai veiklai, Įvertinus susijusiose su eksploatuoti netinkamų transporto priemonių apdorojimo veiklos pradžia, reikalavimus, padaryta išvada, jog tikslinga įvertinti galimybę numatyti kriterijus, kada ENTP apdorojimo veikloms nebūtų taikomas reikalavimas turėti leidimo dalį, susijusią su atliekų apdorojimu. Įmonių, vykdančių šią veiklą, kontrolė būtų vykdoma bendrąja tvarka dėl teisės aktuose nustatytų reikalavimų šiai veiklai laikymosi.

107.4. teisinio reglamentavimo sistema neužtikrina tinkamo gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimo, todėl gamintojai nevykdo savo pareigų arba jas vykdo netinkamai, neužtikrinta ir užduočių vykdymo kontrolė.

<...>

„Eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir jų dalių tvarkymas

327. ENTP tvarkymo sistema turi būti organizuota taip, kad būtų imtasi visų priemonių, užtikrinančių visų surinktų ENTP ir jų dalių perdirbimą ar kitokį naudojimą:

327.1. pakartotinio naudojimo ir naudojimo procentas (pagal vienos transporto priemonės vidutinį svorį) – 95 proc.;

327.2. pakartotinio naudojimo ir perdirbimo procentas (pagal vienos transporto priemonės vidutinį svorį) – 85 proc.

	<p>328. Siekiant mažinti sąvartynuose šalinamų transporto priemonių dalių atliekų kiekį ir įgyvendinti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ar jų dalių atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą, tobulinti esamą eksploatuoti netinkamų transporto priemonių ir jų dalių atliekų tvarkymo sistemą, vykdyti pakartotinio naudojimo ir naudojimo užduotis, planuojama:</p> <p>328.1. parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą dėl transporto priemonių vežimo kontrolės vykdymo, užtikrinant gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimą, griežtesnes sankcijas už neteislingą atliekų tvarkymą, sugriežtinti tvarkytojų kontrolę (Plano 2 priedo 5.1.3, 5.3.4 papunkčiuose įvardytos priemonės);</p> <p>328.2. Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai, nustatys, kad ENTP pripažįstamos būtų tokios transporto priemonės, kurios savininkui išduotas ENTP sunaikinimo pažymėjimas arba ji yra ardoma arba yra išardyta tokiu būdu, kad transporto priemonės eksploatavimas pagal paskirtį yra negalimas. Minėtos nuostatos, leis sustiprinti ENTP apskaitos, tvarkymo ir vežimų kontrolę.</p> <p>328.3. šviesti visuomenę ENTP ir jų dalių nelegalaus importo ir tvarkymo padarinių, susijusių su aplinkosauga, klausimais (Plano 2 priedo 6.1.1-6.1.2 papunkčiuose numatytos priemonės).“</p>	
<p>2 straipsnis Direktyvos 2006/66/EB daliniai pakeitimai Direktyva 2006/66/EB iš dalies keičiama taip: 4. įterpiamas šis straipsnis: „22a straipsnis Atliekų hierarchijos taikymo paskatos Siekdamos prisidėti prie šioje direktyvoje nurodytų tikslų, valstybės narės gali</p>	<p>„78. Gamintojo atsakomybės principas taikomas tvarkant pakuočių, padangų, akumuliatorių, baterijų, vidaus degimo variklių degalų, tepalų, įsiurbiamo oro filtrų, automobilių hidraulinių (tepalinių) amortizatorių, elektros ir elektroninės įrangos, transporto priemonių, alyvos atliekas. Vadovaujantis 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir</p>	<p>Visiškas</p>

naudotis ekonominėmis ir kitomis priemonėmis, pvz., Direktyvos [2008/98/EB](#) IVa priede nurodytomis arba kitomis atitinkamomis sistemomis ir priemonėmis, kad paskatintų taikyti atliekų hierarchiją“

Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (toliau – Vienkartinio plastiko mažinimo direktyva) nuostatomis, gamintojo atsakomybės principas nuo 2023 m. taikomas tabako gaminių plastikiniams filtrams, vienkartinėms plastikinėms maisto pakuotėms, gėrimų indeliams ir ne daugiau kaip trijų litrų talpos tarai, lengviesiems pirkinių maišeliams ir nuo 2024 m. taikomas tam tikriems vienkartiniais plastikiniams gaminiams (drėgnosios servetėlės, buitinės šluostės, oro balionėliai) ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko. Papildomai vienkartinų plastikinių gaminių gamintojams numatyta pareiga padengti išlaidas, susijusias su šių gaminių šiukšlių, randamų aplinkoje, ir atliekų (išskyrus servetėles, šluostes, balionėlius), išmestų į viešas surinkimo sistemas, sutvarkymu. Nuo 2025 m. nustatytas 77 proc. plastikinių butelių atskiro surinkimo perdirbimui tikslas, nuo 2030 m. – 90 proc. Nuo 2025 m. PET butelių sudėtyje turės būti ne mažiau kaip 25 proc. perdirbto plastiko ir, nuo 2030 metų plastiko butelių sudėtyje - ne mažiau kaip 30 proc. perdirbto plastiko.

Siūloma nustatyti gamintojo atsakomybės principą tekstilei, baldams, statybinėms medžiagoms, maisto produktams.

<....>

79.2. administracinės priemonės (nustatomos atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduotys, taikoma užstato sistema gėrimų pakuotėms, nustatomi draudimai šalinti tam tikras atliekas sąvartyne, tiekimo rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo pakuotėse ar gaminiuose);

79.3. informacines priemonės (numatytas ataskaitų teikimas atsakingoms institucijoms, gaminių ar jų sudedamųjų dalių, pakuočių ženklavimas, vartotojų ir (ar) gyventojų švietimas ir informavimas apie pakuočių ir gaminių atliekų tvarkymo poveikį aplinkai ar visuomenės sveikatai, informavimas apie rūšiuojamojo atliekų surinkimo vietas, atliekų tvarkytojų informavimas apie gaminių ar jų sudėtinių dalių sudėtį ir pakartotinio panaudojimo, perdirbimo galimybes) ar pirmiau nurodytų priemonių derinius);“

<...>

<...>

**AŠTUNTASIS SKIRSNIS
ADMINISTRACINĖS, EKONOMINĖS IR
INFORMACINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO
PRIEMONĖS**

170. Pagrindinės taikomos administracinės atliekų tvarkymo priemonės yra šios: žalieji pirkimai, draudimas sąvartyne šalinti tam tikras ir neapdorotas atliekas, draudimas tiekti rinkai tam tikrus vienkartinis plastikinius gaminius, reikalavimas taikyti rūšiuojamojo surinkimo priemonės, rūšiuojamojo surinkimo sistemų diegimas, atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduočių nustatymas, antrinių žaliavų naudojimo naujų gaminių sudėtyje kvotų nustatymas, gaminių grąžinimo platinimo vietose taikymas, taikomi produktų ir atliekų tvarkymo standartai, tiekimo vidaus rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo produktuose.

171. Pagrindinės ekonominės priemonės, taikomos atliekų tvarkymui Lietuvoje, yra šios: įmokos už komunalinių atliekų tvarkymą, mokesčiai už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekomis, užstatas pakartotinio naudojimo stiklo pakuotei. Svarstyta galimybė dėl užstato sistemų plėtros, taip pat gyventojus rūšiuoti motyvuojančių kitų priemonių (pvz. gražinusiems panaudotus produktus, suteikti nuolaidą naujų įsigijimui), subsidijos ir dotacijos atliekų tvarkymui, ateityje planuojamos – lengvatinio PVM tarifo taikymas daiktų pakartotinio naudojimo veikloms.

172. Pagrindinės informacinės priemonės, taikomos atliekų prevencijai, gaminių naudojimo ir atliekų tvarkymo metu, yra šios: aplinkosauginis ženklavimas, gaminių ir atliekų ženklavimas atliekų tvarkymo tikslais, visuomenės švietimas ir informavimas tvaraus vartojimo bei atliekų tvarkymo klausimais, gaminių ir pakuočių vartotojų ir atliekų tvarkytojų informavimas apie tolesnį gaminių panaudojimą ir atliekų surinkimo vietas, atliekų surinkimo organizavimą, atliekose esančias pavojingas medžiagas, ataskaitų teikimas atsakingoms institucijoms.

<...>

Atliekų perdirbimas

225. Atliekų perdirbimo tikslas – naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti ir taip sumažinti gamtinių ir kitų išteklių naudojimą ir apsirūpinimą vietine antrine žaliava, sumažinant priklausomybę nuo žaliavų rinkų ir jose vykstančių svyravimų.

226. Atliekų perdirbimas skatinamas šiais būdais:

226.1. vykdomi žalieji viešieji pirkimai pagal Aplinkos

	<p>ministro 2013 m. balandžio 16 d. įsakymą Nr. D1-266 „Dėl Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonių patvirtinimo“;</p> <p>226.2. atliekos rūšiuojamos jų susidarymo vietose, diegiamos antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos ir rūšiavimo linijos;</p> <p>226.3. plečiami antrinių žaliavų perdirbimo, biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo pajėgumai ir produktų ar medžiagų, pagamintų iš antrinių žaliavų, rinkos;</p> <p>226.4. diegiama gaminių ir medžiagų, gautų perdirbus atliekas, sertifikavimo sistema;</p> <p>226.5. taikomos teisinės ir ekonominės priemonės, skatinančios atliekas perdirbti ar kitaip naudoti, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose (pavyzdžiui, mokestis už sąvartynuose šalinamas atliekas, atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijai);</p> <p>226.6. taikomas gamintojo atsakomybės principas ir ekonominės priemonės (pavyzdžiui, mokestis už aplinkos teršimą gaminių ir pakuočių atliekomis, administracinė atsakomybė, užstato sistemos);</p> <p>226.7. visuomenė šviečiama ir informuojama apie atliekų rūšiavimą ir jo svarbą, kuriama palanki jos nuomonė apie gaminių iš atliekų naudojimą.“</p> <p><....></p> <p>Baterijų ir akumuliatorių atliekų susidarymas ir tvarkymas</p> <p>111. Valstybinės atliekų apskaitos duomenimis, 2019</p>	
--	---	--

	<p>metais susidarė apie 11,07 tūkst. t baterijų ir akumuliatorių atliekų (tolia – BAA), 10,3 tūkst. t jų apdorota, 0,6 tūkst. t - išvežta. BAA susidarymas gamyboje bei kt. ūkinėje veikloje 2014-2018 m. sumažėjo nuo 15,3 iki 10,3 tūkst. t., t. y. 32 proc. arba vidutiniškai 9 proc. per metus. 99 proc. Susidariusių BAA sudarė švino akumulatoriai. Komunalinių atliekų sraute 2018 m. susidarė 122 t BAA, t. y. 34 proc. daugiau nei 2014 m. 2018 m. komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje surinkta 69 proc. (84 t) buityje susidarančių BAA, daugiausiai jų surinkta Kauno (35 proc.), Vilniaus (29 proc.) ir Klaipėdos (13 proc.) regionuose. Santykinai daugiausiai BAA surinkta Kauno, Klaipėdos ir Alytaus regionuose (0,4-0,5 kg / gyv.).</p> <p>112. Pagrindinės BAA tvarkymo problemos:</p> <p>112.1. dėl nepakankamos kontrolės automobiliams skirtų ir pramoninių BAA vis dar surenkamos ir ardomos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus;</p> <p>112.2. gyventojai baterijų atliekas dažnai kaupia namuose. O vietoj to, kad jas atiduotų į surinkimo punktus, dažnai pašalinama mišriame komunalinių atliekų sraute.</p> <p>113. Teisinio sureglamentavimo sistema neužtikrina tinkamo gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimo, todėl gamintojai nevykdo savo pareigų arba jas vykdo netinkamai, neužtikrinta ir užduočių vykdymo kontrolė.</p> <p><....></p> <p style="text-align: center;">„Baterijų ir akumuliatorių atliekų tvarkymas</p> <p>333. BAA surinkimo ir tvarkymo sistema turi būti organizuota taip, kad:</p> <p>333.1. nuo 2020 metų būtų surenkami 65 procentai</p>	
--	--	--

	<p>nešiojamųjų BAA. Minimalus šių atliekų surinkimo lygis turi būti skaičiuojamas pagal einamaisiais kalendoriniais metais ir ankstesniais 2 kalendoriniais metais patiektų vidaus rinkai nešiojamųjų baterijų ir akumuliatorių svorio vidurkį;</p> <p>333.2 nuo 2030 metų surenkama ne mažiau, kaip 70 proc. visų baterijų.</p> <p>334. Siekiant įgyvendinti BAA prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą, tobulinti BAA atliekų tvarkymo sistemą, taip pat vykdyti nešiojamųjų BAA surinkimo, baterijų ir akumuliatorių atliekų perdirbimo efektyvumo užduotis, planuojama:</p> <p>334.1. įgyvendinti Valstybinėje atliekų prevencijos programoje numatytas BAA prevencijos priemones;</p> <p>334.2. peržiūrėti Atliekų tvarkymo įstatymo ir Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo nuostatas, taip pat gamintojams ir importuotojams Vyriausybės nustatytas BAA tvarkymo užduotis, užtikrinti gamintojo atsakomybės įgyvendinimą (Plano 2 priedo 5.3.1 papunktyje numatyta priemonė);</p> <p>334.3. efektyvinti BAA tvarkymo įmonių ir įmonių, importuojančių ir (ar) eksportuojančių BAA, kontrolę (Plano 2 priedo 5.3.3 papunktyje numatyta priemonė);</p> <p>334.4. šviesti visuomenę atskiro baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo, jo naudos klausimais (Plano 2 priedo 6.1.1-6.1.2 papunkčiuose numatytos priemonės).</p> <p>334.5. remti baterijų akumuliatorių perdirbimo įrenginių modernizavimą ir perdirbimo pajėgumų sukūrimą (Plano 2 priedo 4.2.2 papunktyje numatyta priemonė).</p> <p>334.6. apsvarstyti galimybę dėl veiksmingiausių gyventojus rūšiuoti skatinančių priemonių diegimo (pvz.</p>	
--	---	--

gražinamojo užstato, nuolaidų sistemos ar kitų) (Plano 2 priedo 6.3.2 papunktyje numatyta priemonė);“

Planas, patvirtintas nutarimu Nr. 519

**PIRMASIS SKIRSNIS
ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO
PRIORITETŲ EILIŠKUMAS IR PRINCIPAI**

215. Atliekų tvarkymo sistemos planavimas vykdomas vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu ir pagrindiniais atliekų tvarkymo principais.

Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas

<....>

„217. Visi atliekų tvarkymo veikloje dalyvaujantys subjektai, įskaitant valstybinio, regioninio ir savivaldybių reguliavimo, planavimo, organizavimo, kontrolės subjektus, gamybos ir prekybos įmones, gamintojus ir importuotojus bei jų organizacijas, atliekų tvarkymo subjektus, atliekų turėtojus ir darytojus, turi imtis visų galimų priemonių laikytis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo.

218. Laikantis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, pirmiausia turi būti vengiama atliekų susidarymo ir taikomos kitos atliekų prevencijos priemonės, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, paruošiamos naudoti pakartotinai, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose.

219. Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas taikomas atsižvelgiant į bendruosius aplinkos

	<p>apsaugos principus – atsargumą, tvarumą, technines galimybes ir ekonominių pagrindumą, išteklių apsaugą, taip pat į bendrą poveikį aplinkai, visuomenės sveikatai, ekonomikai ir socialinei aplinkai.</p> <p>220. Siekiant užtikrinti aplinkai ir visuomenės sveikatai palankiausių atliekų tvarkymo būdų taikymą, atsižvelgiant į techninį įgyvendinamumą ir ekonominių gyvybingumą, gali būti taikomi visuomenės sveikatai ir aplinkai saugiausi sprendimai, nesilaikant nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, juos pagrindžiant būvio ciklo požiūriu. Šis požiūris reikalauja, kad poveikio aplinkai sumažinimas viename būvio ciklo etape nepadidintų poveikio aplinkai kitame etape. Kaip pavyzdį galima paminėti Lietuvoje susidaranti fosfogipso atliekas, kurių per metus susidaro daugiau kaip 2 mln. tonų. Šios atliekos susidaro gaminant fosforo rūgštį iš fosfatinės žaliavos. Fosfogipso atliekoms netaikomas atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas, nes jų panaudojimo klausimas iki šiol nėra išspręstas ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse. Lietuvoje šios atliekos šalinamos specialiai įrengtame sąvartyne.</p> <p>221. Remiantis privataus sektoriaus iniciatyva įgyvendinamo bandomojo AAP pakuočių tvarkymo projekto koncepcija, AAP pakuotės yra skalaujamos trigubo arba integruoto skalavimo būdu darbinio tirpalo ruošimo metu, visas pakuotės skalavimui naudotas vanduo sunaudojamas ir nesusidaro cheminėmis medžiagomis užteršti nuotėkiniai vandenys. Taip nutiktų, jei pakuotė būtų skalaujama ne darbinio tirpalo ruošimo metu.“</p>	
3 straipsnis	Planas, patvirtintas nutarimu	Visiškas

Direktyvos [2012/19/ES](#) daliniai pakeitimai

Direktyva [2012/19/ES](#) iš dalies keičiama taip:

2. įterpiamas šis straipsnis:

„16a straipsnis

Atliekų hierarchijos taikymo paskatos Siekdamos prisidėti prie šioje direktyvoje nurodytų tikslų, valstybės narės gali naudotis ekonominėmis ir kitomis priemonėmis, pvz., Direktyvos [2008/98/EB](#) IVa priede nurodytomis arba kitomis atitinkamomis sistemomis ir priemonėmis, kad paskatintų taikyti atliekų hierarchiją.“

„78. Gamintojo atsakomybės principas taikomas tvarkant pakuočių, padangų, akumuliatorių, baterijų, vidaus degimo variklių degalų, tepalų, įsiurbiamo oro filtrų, automobilių hidraulinių (tepalinių) amortizatorių, elektros ir elektroninės įrangos, transporto priemonių, alyvos atliekas. Vadovaujantis 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (toliau – Vienkartinio plastiko mažinimo direktyva) nuostatomis, gamintojo atsakomybės principas nuo 2023 m. taikomas tabako gaminių plastikiniams filtrams, vienkartinėms plastikinėms maisto pakuotėms, gėrimų indeliams ir ne daugiau kaip trijų litrų talpos tarai, lengviesiems pirkinėms maišeliams ir nuo 2024 m. taikomas tam tikriems vienkartinėms plastikiniams gaminiams (drėgnosios servetėlės, buitinės šluostės, oro balionėliai) ir žvejybos įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko. Papildomai vienkartinėms plastikiniams gaminiams gamintojams numatyta pareiga padengti išlaidas, susijusias su šių gaminių šiukšlių, randamų aplinkoje, ir atliekų (išskyrus servetėles, šluostes, balionėlius), išmestų į viešas surinkimo sistemas, sutvarkymu. Nuo 2025 m. nustatytas 77 proc. plastikinių butelių atskiro surinkimo perdirbimui tikslas, nuo 2030 m. – 90 proc. Nuo 2025 m. PET butelių sudėtyje turės būti ne mažiau kaip 25 proc. perdirbto plastiko ir, nuo 2030 metų plastiko butelių sudėtyje - ne mažiau kaip 30 proc. perdirbto plastiko.

Siūloma nustatyti gamintojo atsakomybės principą tekstilei, baldams, statybinėms medžiagoms, maisto produktams.“

<...>

	<p>79.2. administracines priemonės (nustatomos atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduotys, taikoma užstato sistema gerimų pakuotėms, nustatomi draudimai šalinti tam tikras atliekas sąvartyne, tiekimo rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo pakuotėse ar gaminiuose);</p> <p>79.3. informacines priemonės (numatytas ataskaitų teikimas atsakingoms institucijoms, gaminių ar jų sudedamųjų dalių, pakuočių ženklavimas, vartotojų ir (ar) gyventojų švietimas ir informavimas apie pakuočių ir gaminių atliekų tvarkymo poveikį aplinkai ar visuomenės sveikatai, informavimas apie rūšiuojamojo atliekų surinkimo vietas, atliekų tvarkytojų informavimas apie gaminių ar jų sudėtinių dalių sudėtį ir pakartotinio panaudojimo, perdirbimo galimybes) ar pirmiau nurodytų priemonių derinius);“</p> <p><....></p> <p>83. Elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių gamintojai ir importuotojai atsakingi už jų tiekto vidaus rinkai elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekų surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti, naudojimo organizavimą ir išlaidų apmokėjimą, taip pat visuomenės švietimo bei informavimo organizavimą ir išlaidų apmokėjimą. Elektros ir elektroninės įrangos gamintojai ir importuotojai taip pat dalyvauja organizuojant elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose, kuriose jie iš dalies finansuoja DGASA eksploatacijoje ir į jas pridodamą buitines elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimo išlaidas.</p>	
--	--	--

<....>

<...>

**AŠTUNTASIS SKIRSNIS
ADMINISTRACINĖS, EKONOMINĖS IR
INFORMACINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO
PRIEMONĖS**

170. Pagrindinės taikomos administracinės atliekų tvarkymo priemonės yra šios: žalieji pirkimai, draudimas sąvartyne šalinti tam tikras ir neapdorotas atliekas, draudimas tiekti rinkai tam tikrus vienkartinis plastikinius gaminius, reikalavimas taikyti rūšiuojamojo surinkimo priemonės, rūšiuojamojo surinkimo sistemų diegimas, atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduočių nustatymas, antrinių žaliavų naudojimo naujų gaminių sudėtyje kvotų nustatymas, gaminių grąžinimo platinimo vietose taikymas, taikomi produktų ir atliekų tvarkymo standartai, tiekimo vidaus rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo produktuose.

171. Pagrindinės ekonominės priemonės, taikomos atliekų tvarkymui Lietuvoje, yra šios: įmokos už komunalinių atliekų tvarkymą, mokesčiai už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekomis, užstatas pakartotinio naudojimo stiklo pakuotei. Svarstyta galimybė dėl užstato sistemų plėtros, taip pat gyventojus rūšiuoti motyvuojančių kitų priemonių (pvz. gražinusiems panaudotus produktus, suteikti nuolaidą naujų įsigijimui), subsidijos ir dotacijos atliekų tvarkymui, ateityje planuojamos – lengvatinio

PVM tarifo taikymas daiktų pakartotinio naudojimo veikloms.

172. Pagrindinės informacinės priemonės, taikomos atliekų prevencijai, gaminių naudojimo ir atliekų tvarkymo metu, yra šios: aplinkosauginis ženklavimas, gaminių ir atliekų ženklavimas atliekų tvarkymo tikslais, visuomenės švietimas ir informavimas tvaraus vartojimo bei atliekų tvarkymo klausimais, gaminių ir pakuočių vartotojų ir atliekų tvarkytojų informavimas apie tolesnį gaminio panaudojimą ir atliekų surinkimo vietas, atliekų surinkimo organizavimą, atliekose esančias pavojingąsias medžiagas, ataskaitų teikimas atsakingoms institucijoms.

<...>

Atliekų perdirbimas

225. Atliekų perdirbimo tikslas – naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti ir taip sumažinti gamtinių ir kitų išteklių naudojimą ir apsirūpinimą vietine antrine žaliava, sumažinant priklausomybę nuo žaliavų rinkų ir jose vykstančių svyravimų.

226. Atliekų perdirbimas skatinamas šiais būdais:

226.1. vykdomi žalieji viešieji pirkimai pagal Aplinkos ministro 2013 m. balandžio 16 d. įsakymą Nr. D1-266 „Dėl Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonių patvirtinimo“;

226.2. atliekos rūšiuojamos jų susidarymo vietose, diegiamos antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos ir rūšiavimo linijos;

226.3. plečiami antrinių žaliavų perdirbimo, biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo pajėgumai ir produktų ar medžiagų, pagamintų iš antrinių žaliavų, rinkos;

226.4. diegiama gaminių ir medžiagų, gautų perdirbus atliekas, sertifikavimo sistema;

226.5. taikomos teisinės ir ekonominės priemonės, skatinančios atliekas perdirbti ar kitaip naudoti, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose (pavyzdžiui, mokestis už sąvartynuose šalinamas atliekas, atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijai);

226.6. taikomas gamintojo atsakomybės principas ir ekonominės priemonės (pavyzdžiui, mokestis už aplinkos teršimą gaminių ir pakuočių atliekomis, administracinė atsakomybė, užstato sistemos);

226.7. visuomenė šviečiama ir informuojama apie atliekų rūšiavimą ir jo svarbą, kuriama palanki jos nuomonė apie gaminių iš atliekų naudojimą.“

<....>

„Elektros ir elektroninės įrangos atliekų susidarymas ir tvarkymas

100. Gamyboje ir kitoje ūkinėje veikloje susidaranti elektros ir elektroninės įrangos (toliau – EEĮ) atliekos 2018 m. sudarė 3,1 tūkst. t., t. y. 28 proc. daugiau nei 2014 m. (2,4 tūkst. t.). 93 proc. visų susidariusių EEĮ atliekų sudarė: nebenaudojama įranga (38 proc.), sudedamos dalys, išimtos iš nebenaudojamos įrangos (51 proc.).

101. 2018 m. komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje surinkta 282,1 tūkst. t. komunalinėms atliekoms nepriskiriamų EEĮ atliekų, iš kurių 99 proc. - nebenaudojama įranga, kurioje yra pavojingųjų sudedamųjų dalių (16 02 13), kuri visa surinkta Kauno regione.

102. Atsižvelgiant į ES iškeltus surinkimo tikslus - surinkti 4 kilogramus EEĮ atliekų vienam gyventojui - 2016 m. vienam gyventojui surinkta 4,7 kg, o 2018 m. – 4,3 kg. Elektros ir elektroninės įrangos atliekų randama ir mišriame komunalinių atliekų sraute. Jos, šiame sraute sudaro vidutiniškai 0,4 proc. visų atliekų.

103. Pagrindinės EEĮ atliekų tvarkymo problemos:

103.1. ne visi gamintojai ir importuotojai registruojasi Gamintojų ir importuotojų sąvade ir vykdo savo pareigas organizuojant EEĮ atliekų tvarkymą, todėl sudaromos nelygios konkurencinės sąlygos tarp savo pareigas vykdančių ir nevykdančių EEĮ gamintojų ir importuotojų;

103.2. gamintojai ir importuotojai nepakankamai taiko ekologinio projektavimo principus, todėl EEĮ sunkiai perdirbama;

103.3. dėl nepakankamo visuomenės sąmoningumo gyventojai seną ir sugedusią EEĮ laiko namuose, neatiduoda jos atliekų tvarkytojams, o dažniausiai jomis atsikrato mišriame komunalinių atliekų sraute;

103.4. teisinio sureglamentavimo sistema neužtikrina tinkamo gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimo, todėl gamintojai nevykdo savo pareigų arba jas vykdo netinkamai, neužtikrinta ir užduočių vykdymo kontrolė.“

<.....>

„Elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymas

324. EEĮ atliekų surinkimas ir tolesnis tvarkymas organizuojamas taip, kad EEĮ atliekų šalinimas kartu su nerūšiuotomis komunalinėmis atliekomis būtų sumažintas iki

	<p>minimumo ir būtų pasiektas aukštas visų EEĮ atliekų, visų pirma temperatūros keitimo įrenginių, kuriuose yra ozono sluoksnį ardančių medžiagų ir fluorintų šiltnamio efektą sukeliančių dujų, gyvsidabrio turinčių fluorescensinių lempų, fotovoltinių plokščių ir smulkios elektros ir elektroninės įrangos, rūšiuojamojo surinkimo lygis:</p> <p>324.1. nuo 2016 metų nustatyta užduotis surinkti ne mažiau kaip 45 procentai (masės procentais) elektros ir elektroninės įrangos atliekų, skaičiuojant pagal elektros ir elektroninės įrangos, patiektos vidaus rinkai. Minimalus šių atliekų surinkimo lygis turi būti skaičiuojamas pagal ankstesniais 3 kalendoriniais metais patiektos vidaus rinkai EEĮ svorio vidurkį;</p> <p>324.2. nuo 2021 metų būtų surenkama ne mažiau kaip 65 procentai (masės procentais) EEĮ atliekų, skaičiuojant pagal EEĮ kiekį, patiektą vidaus rinkai. Minimalus šių atliekų surinkimo lygis turi būti skaičiuojamas pagal ankstesniais 3 kalendoriniais metais patiektos vidaus rinkai EEĮ svorio vidurkį arba turi sudaryti 85 procentus (masės procentais) susidariusių EEĮ atliekų šalies teritorijoje,</p> <p>325. Siekiant mažinti sąvartynuose šalinamų EEĮ atliekų kiekį ir įgyvendinti EEĮ atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą, tobulinti esamą EEĮ atliekų tvarkymo sistemą ir vykdyti EEĮ atliekų surinkimo, paruošimo naudoti pakartotinai, skatinant mainų platformas, perdirbimo ir naudojimo užduotis, planuojama:</p> <p>325.1. užtikrinti elektronikos gaminių tvarumo, tausaus išteklių naudojimo, energijos tausojimo, ekologiškumo, ilgaamžiškumo, remonto, atnaujinimo skatinimą, numatyti finansinės paskatos priemones inovacijų diegimui EEĮ</p>	
--	--	--

	<p>žiediškumo aspektus užtikrinančioms veikloms, numatyti finansinių paskatos priemonių, remonto dirbtuvių steigimuisi, mokestinių lengvatų gyventojams už remontuojamus prietaisus, diegimą, diegti priemones užkertančias kelią priešlaikiniam daiktų nusidėvėjimui, taikyti perėjimo prie produkto kaip paslaugos taikymo principo (Plano 2 priedo 1.1.2-1.1.3, 1.2.1-1.2.2, 1.3.1, 1.3.4-1.3.5 punktuose numatytos priemonės);</p> <p>325.2. atsižvelgiant į elektros ir elektroninės įrangos atliekų susidarymą, surinkimo infrastruktūrą, tvarkymo būklę, peržiūrėti EEĮ atliekų surinkimo, paruošimo naudoti pakartotinai plėtojimo ir modernizavimo galimybes (Plano 2 priedo 3.1.1, 3.2.1, 5.2.2 papunkčiuose numatytos priemonės);</p> <p>325.3. skatinti bendradarbiauti EEĮ gamintojus, importuotojus, EEĮ atliekų perdirbimo įmones, siekiant palengvinti elektros ir elektroninės įrangos, jų dalių ir medžiagų pakartotinį naudojimą, išardymą ir naudojimą (Plano 2 priedo 3.1.1-3.1.2, 3.2.1 papunkčiuose numatytos priemonės);</p> <p>325.4. įvertinti EEĮ atliekų (ypač smulkios EEĮ) rūšiuojamojo surinkimo sistemą ir prireikus nustatyti EEĮ atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos plėtros reikalavimus (Plano 2 priedo 5.1.1, 5.3.1 papunkčiuose numatytos priemonės);</p> <p>325.5. šviesti visuomenę EEĮ atliekų rūšiuojamojo surinkimo, jo naudos klausimais; skatinti keistis gerąja patirtimi EEĮ atliekų rūšiuojamojo surinkimo srityje (Plano 2 priedo 6.1.1-6.1.4 papunkčiuose numatytos priemonės);</p> <p>325.6. patobulinti teisės aktus užtikrinant gamintojo atsakomybės principo įgyvendinimą EEĮ (Plano 2 priedo 5.1.1</p>	
--	--	--

	<p>papunktyje numatyta priemonė)</p> <p>325.7.efektyvinti ir griežtini EEĮ atliekų tvarkymo įmonių ir įmonių, importuojančių ir (ar) eksportuojančių EEĮ atliekas, kontrolę ir sankcijas už užduočių nevykdymą ir neteisingą tvarkymą (Plano 2 priedo 5.3.3 papunktyje numatyta priemonė).</p> <p>325.8. užtikrinti visapusišką informacijos gyventojams apie šių daiktų grąžinimą sklaidą ir jiems patogią, prieinamą atliekų surinkimo ir, grąžinimo galimybę bei paslaugas, užtikrinti teisę į remontą, numatyti mokestines lengvatas gyventojams, kompensuojant remonto išlaidas, skatinti dalijimosi daiktais galimybes (Plano 2 priedo 1.3.4, 3.1.1, 3.2.1-3.2.2, 6.1.2 papunkčiuose numatytos priemonės);</p> <p>325.9. nustatyti, kad iš kitų šalių į Lietuvą gali būti įvežami tik pakartotiniam naudojimui tinkami/skirti EEĮ gaminiai, turintys tai įrodančius oficialius dokumentus Plano 2 priedo 3.1.2 papunktyje numatyta priemonė;</p> <p>326. Aplinkos ministerija, bendradarbiaudama su kitų Europos Sąjungos valstybių narių atsakingomis institucijomis ir Europos Komisija, keisis informacija apie 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų įgyvendinimą. Šis bendradarbiavimas apims prieigos prie atitinkamų dokumentų ir informacijos, įskaitant visų tikrinimų, atliktų laikantis valstybėje narėje, kurios institucijų prašoma bendradarbiauti, galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų nuostatų, rezultatus, suteikimą.“</p> <p><....></p> <p>Planas, patvirtintas nutarimu Nr. 519</p>	
--	---	--

187; 189 – 190 punktai

**„PIRMASIS SKIRSNIS
ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO
PRIORITETŲ EILIŠKUMAS IR PRINCIPAI**

215. Atliekų tvarkymo sistemos planavimas vykdomas vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu ir pagrindiniais atliekų tvarkymo principais.

Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas

<....>

„217. Visi atliekų tvarkymo veikloje dalyvaujantys subjektai, įskaitant valstybinio, regioninio ir savivaldybių reguliavimo, planavimo, organizavimo, kontrolės subjektus, gamybos ir prekybos įmones, gamintojus ir importuotojus bei jų organizacijas, atliekų tvarkymo subjektus, atliekų turėtojus ir darytojus, turi imtis visų galimų priemonių laikytis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo.

218. Laikantis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, pirmiausia turi būti vengiama atliekų susidarymo ir taikomos kitos atliekų prevencijos priemonės, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, paruošiamos naudoti pakartotinai, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiomis būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose.

219. Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas taikomas atsižvelgiant į bendruosius aplinkos apsaugos principus – atsargumą, tvarumą, technines galimybes ir ekonominį pagrįstumą, išteklių apsaugą, taip pat į bendrą poveikį aplinkai, visuomenės sveikatai, ekonomikai ir

	<p>socialinei aplinkai.</p> <p>220. Siekiant užtikrinti aplinkai ir visuomenės sveikatai palankiausių atliekų tvarkymo būdų taikymą, atsižvelgiant į techninį įgyvendinamumą ir ekonominį gyvybingumą, gali būti taikomi visuomenės sveikatai ir aplinkai saugiausi sprendimai, nesilaikant nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, juos pagrindžiant būvio ciklo požiūriu. Šis požiūris reikalauja, kad poveikio aplinkai sumažinimas viename būvio ciklo etape nepadidintų poveikio aplinkai kitame etape. Kaip pavyzdį galima paminėti Lietuvoje susidaranti fosfogipso atliekas, kurių per metus susidaro daugiau kaip 2 mln. tonų. Šios atliekos susidaro gaminant fosforo rūgštį iš fosfatinės žaliavos. Fosfogipso atliekoms netaikomas atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas, nes jų panaudojimo klausimas iki šiol nėra išspręstas ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse. Lietuvoje šios atliekos šalinamos specialiai įrengtame sąvartyne.</p> <p>221. Remiantis privataus sektoriaus iniciatyva įgyvendinamo bandomojo AAP pakuočių tvarkymo projekto koncepcija, AAP pakuotės yra skalaujamos trigubo arba integruoto skalavimo būdu darbinio tirpalo ruošimo metu, visas pakuotės skalavimui naudotas vanduo sunaudojamas ir nesusidaro cheminėmis medžiagomis užteršti nuotėkiniai vandenys. Taip nutiktų, jei pakuotė būtų skalaujama ne darbinio tirpalo ruošimo metu.“</p>	
--	--	--